

# Bonustak ingen lösning

Dagens Industri 22 september 2009

En reglering av den finansiella sektorn diskuteras just nu inför G20:s toppmöte i Pittsburgh. Samtidigt har branschen haft enorma löneökningar de senaste åren.

En förklaring är att finanssektorns expansion har lett till personalbrist som har drivit upp lönerna. En annan är att arbetsuppgifterna har blivit så komplexa och utmanande att det motiverar högre löner. Men det är inte hela förklaringen. En amerikansk studie visar tydligt att även efter att hänsyn har tagits till arbetsuppgifternas komplexitet är de anställda inom sektorn fortfarande kraftigt överbetalda.

Jag vill här peka på några andra förklaringar till de stora löneökningarna; nämligen bristen på sund konkurrens på marknaden för finansiella produkter och en riskbenägenhet hos de finansiella företagen som är samhällsekonomiskt sett alltför stor.

Det senaste decenniet har produktivitetens utvecklingen varit hög – utan att priserna på finansiella produkter har sjunkit i samma grad. I stället har en stor del av vinsterna tillfallit företagen. Vid svag produktmarknadskonkurrens kan vinster delas mellan ägarna och de anställda i form av högre löner.

Forskningen visar att de manliga anställda har fått de största lönepåslagen. Enligt Saco återfinns de i särklass största löneskillnaderna mellan män och kvinnor just i finanssektorn. I en undersökning av 76 yrken är löneskillnaden i branschen hela 19 procent även borträknat effekterna av skillnader i ålder, utbildning och befattning. För grupper som arkitekter och åklagare är skillnaden 2 procent.

Svag ägarstyrning har i otaliga internationella studier visat sig leda till både högre vd-löner och sämre konstruerade incitamentslöner. Dagens finanskris visar med all tydlighet att ägarna till finansiella företag har varit alltför riskbenägna, vilket säkerligen beror på att verksamheten explicit eller implicit tryggats av statliga garantier.

Finansminister Anders Borg och hans europeiska kolleger har en poäng när de pekar ut de orimliga bonussystemen som drivkraft för överdrivet risktagande. Lösningen är inte att reglera lönerna. I stället bör ägarnas grundläggande drivkrafter förändras. Annars kommer finansaktörerna att öka risktagandet på andra sätt. Branschen har sedan tidigare visat prov på stor uppfinningsrikedom för att kringgå regler.

Ägare till företag som inte kan gå i konkurs kommer självfallet att vara villiga att ta stora risker. Därför bör en ingrediens vara inrättandet av ett konkursförfarande för finansiella institutioner som begränsar spridningseffekterna av att ett företag är på obestånd till andra finansiella institutioner.

Framtida förändringar av regleringarna för den finansiella sektorn måste verka för att förbättra konkurrenssituationen och ägarnas drivkrafter till ansvarsfull styrning av företagen.

Helena Svaleryd, fil dr, forskare, Institutet för Näringslivsforskning, IFN